

Biuletyn Polonistyczny

11.09.2015

Data wydarzenia: 23.11.2015 g.10:00 - 24.11.2015 g.17:00

„Szkiełko i oko”. Humanistyka w dialogu z aktualną fizyką

Typ wydarzenia: Konferencja

Miejscowość: Częstochowa

Organizatorzy: Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Wydział Filologiczno-Historyczny AJD

Antynomia nauk ścisłych i humanistycznych ma już długą historię. Spór humanistów (literary intellectuals) i naukowców (scientists) zdaje się pogłębiać. „Pomiędzy tymi grupami zieje otchłań wzajemnych nieporozumień, a czasami (szczególnie wśród młodych) jawnej niechęci lub wrogości, przede wszystkim jednak braku wzajemnego zrozumienia. Obydwie grupy mają dziwnie wypaczone poglądy o sobie nawzajem”¹, pisze ks. Michał Heller. Konflikt „ściśłowców” i „humanistów” pogłębiają nie zawsze udane próby aplikacji języka nauk ścisłych do opisu zagadnień humanistycznych, czego egzemplarycznym dowodem była głośna ongiś rozprawa Jeana Bricmonta i Alana Sokala *Modne bzdury* (2004). Dwaj fizycy ujawnili ignorancję i niekompetencję znanych intelektualistów o humanistycznej proveniencji sprowadzających terminologię z zakresu nauk ścisłych do funkcji quasi-retorycznych, w celu nadania swoim wywodom powabu i waloru uczoności.

Choć intelektualna historia Zachodu ma swój początek w idei jednej kultury naukowej, to dzisiaj nie sposób mówić o kulturowej tożsamości fizyki, matematyki, historii, socjologii czy filologii. Rozłam na dwie odrębne i niekompatybilne wizje świata i człowieka stał się faktem. Hermeneutyczne próby oddzielenia nauk o przyrodzie i nauk o duchu nie przyniosły spodziewanego efektu. „Widzimy świat w prozku, w każdej gwiazd iskierce”, a „martwe prawdy” sytuują się na przeciwnych biegunie wobec „prawd żywych”. Choć z drugiej strony trzeba dostrzec obecność pojęcia „prawdy” w obu Mickiewiczowskich frazach pochodzących z ballady *Romantyczność*.

Przepaść między przedstawicielami nauk ścisłych i humanistycznych pogłębia wpływ ponowoczesnej odmiany scjentyzmu, opierającego się na przekonaniu, że empiryczna rzeczywistość podlega dającym się konkluzywnie ustalić algorytmom. Pogląd ten wzmacnia dodatkowo neoliberalny dyskurs ekonomiczny naturalizujący w pewien sposób ideologiczne mity o efektywności i przydatności nauk ścisłych dla modernizacji gospodarczej kraju, przez co kategoria wymiernego efektu staje się wyłącznym kryterium postępu kulturowego.

Pomysłodawcą idei konferencji Szkiełko i oko. Humanistyka w dialogu z aktualną fizyką jest prof. Zbigniew William Wołkowski z paryskiej Sorbony. Organizatorem konferencji jest z kolei Pracownia Komparatystyki Kulturowej Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Wspólnie z prof. Wołkowskim kierujemy zaproszenie do uczonych reprezentujących zarówno współczesną fizykę, matematykę, jak i rozmaite nurty nauk społecznych, humanistycznych i teologicznych i sztuki. Pragniemy podjąć refleksję nad szeroko rozumianym dialogiem transdyscyplinarnym i spróbować wyznaczyć obszar możliwego spotkania literary intellectuals i scientists. Niekompletna, rzecz jasna, lista możliwych tematów obejmuje zagadnienia tzw. „drugiej” (Charles Percy Snow) i „trzeciej” (John Brockman) kultury, dotyczące przydatności metod empirycznych do opisu struktury rzeczywistości. Ważnym elementem projektowanej dysputy byłyby pytania o skuteczność rozmaitych metodologii i meta-dyskursów do interpretacji zjawisk kulturowych, a także o dziedzinę wzajemnych inspiracji kultury naukowej i humanistycznej. Warto również podjąć refleksję nad takimi zagadnieniami jak:

- metafory w nauce;
- czytanie tekstów kultury poprzez dyskurs fizyki i matematyki;
- percepcje w naukach przyrodniczych i w humanistyce
- afekty w nauce;
- logos i mythos w nauce;
- artyści wobec nauki;
- naukowcy wobec sztuki;
- fizyka i religia;
- nauka i wartości;
- doświadczenie piękna;
- fizyka i metafizyka;
- kulturowe artykulacje chaosu i kosmosu;
- literatura i poznanie;
- objawienie i poznanie;
- naukowy i artystyczny obraz świata;
- kosmologia i eschatologia;
- naukowe i artystyczne imaginaria;

Biuletyn Polonistyczny

- metoda, system, prawda;
- komplementarność i niewspółmierność w nauce i sztuce;
- fizyka i postmodernizm;
- intelektualiści w dziele tworzenia i niszczenia świata: „niebezpieczne idee” (John Brockman)
- „małe i wielkie kompleksy humanistów” (Leszek Kołakowski)
- czy „trzecia kultura” jest do zbawienia koniecznie potrzebna? Wokół idei Johna Brockmana: „Trzecia kultura to uczeni, myśliciele i badacze świata empirycznego, którzy dzięki swym pracom i piarstwu przejmują rolę tradycyjnej elity intelektualnej w poszukiwaniu odpowiedzi na pytania od zawsze nurtujące ludzkość: czym jest życie, kim jesteśmy i dokąd zmierzamy”
2.

Do opisu konferencji dołączmy kartę indywidualnego zgłoszenia, którą należy przesłać do 15 października na adres Pracowni Komparatystyki Kulturowej AJD pkk@ajd.czest.pl

Serdecznie Państwa zapraszamy do udziału w tym wydarzeniu

prof. dr hab. Zbigniew William Wołkowski

dr hab. Artur Żywiołek, prof. AJD

dr hab. Adam Regiewicz, prof. AJD

sekretarz konferencji: mgr Bartosz Woźniak

1 M. Heller, Czy fizyka jest nauką humanistyczną?, w: M. Heller, S. Krajewski, Czy fizyka i matematyka to nauki humanistyczne?, Kraków 2014, s. 27.

2 Red. J. Brockman, Trzecia kultura, Warszawa 1996, s. 15.

Data zgłaszania uczestników: 15.10.2015 21:30

Słowa kluczowe: fizyka, trzecia kultura, humanistyka